

Input // output

Klant is koning

Ondernemers bepalen de prijs van hun product doorgaans zelf. Er bestaan echter creatievere manieren om prijzen te bepalen, waarbij niet de ondernemer maar de klant de prijs vaststelt. Krämer *et al.* experimenteerden met twee soorten klantgedreven prijsmechanismes. Bij de ene variant krijgt de klant het product ongeacht de prijs hij biedt, bij de andere alleen als de geboden prijs boven een drempelwaarde uitkomt. Uit het experiment blijkt dat de variant zonder drempel tot een lagere winstmarge leidt dan de variant met een prijsdrempel, maar ook tot een

hoger marktaandeel. De auteurs beredeneren dat de prijsdrempel de klanten strategischer maakt. Ze stappen vaker over op de concurrent waar de prijs wel zichtbaar is, terwijl zonder prijsdrempel klanten vaker een 'eerlijke' prijs betalen. De auteurs raden daarom aan om alleen bij hoge marginale kosten een prijsdrempel te gebruiken.

Krämer, F., K.M. Schmidt, M. Spann en L. Stich (2015) Delegating pricing power to customers: pay what you want or name your own price. *CEPR Discussion Paper*, 10605.

Monetaire verruiming

Een manier om de economie weer op gang te helpen is via een monetaire verruiming. Een centrale bank koopt schuldpapieren op om zo de reële rente te verlagen waardoor investeren en consumeren, ten opzichte van sparen, aantrekkelijk wordt. Wanneer de verruiming echter niet permanent is – en dus in de toekomst weer zal verkrappen – kunnen de inflatieverwachtingen zich daarop aanpassen. De reële rente zal dan niet dalen en de economie belandt in een zogeheten liquiditeitsval. Van den End en Pattipeilohy schatten op basis van balansen van centrale banken uit 2007–2014 het effect van een monetaire verruiming op de inflatieverwachtingen. Hieruit blijkt dat in Japan een uitbreiding van de bankreserves op korte termijn de inflatieverwachtingen positief beïnvloedde, terwijl deze in de Verenigde Staten de inflatieverwachtingen negatief beïnvloedde. De auteurs concluderen dat in het laatste geval monetaire verruiming een negatief signaal afgaf, met een averechts effect als gevolg. In de Europese Unie had het opkopen van schuldpapieren geen significant effect.

End, J.W. van den, en C. Pattipeilohy (2015) Central bank balance sheet policies and inflation expectations. *DNB Working Paper*, 473.

Brochures

Altman *et al.* deden een veldexperiment op de Duitse arbeidsmarkt om het effect te onderzoeken van doelgerichte informatievoorziening op de vooruitzichten van werkzoekenden. Een interventiegroep kreeg brochures met uitleg over het zoeken van werk en de consequenties van werkloosheid voorgelegd. De brochures bleken te leiden tot hogere baankansen en lonen. Dit gold echter vaker voor werkzoekenden met een hoog risico om voor lange tijd werkloos te zijn. Gezien de relatief lage kosten van brochures, concluderen de auteurs dat doelgerichte informatievoorziening een kosteneffectief instrument is tegen werkloosheid.

Altman, S., A. Falk, S. Jäger en F. Zimmerman (2015) Learning about job search: a field experiment with job seekers in Germany. *CESifo Working Paper*, 5355.

Agentschappen

KNMI, Rijkswaterstaat en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit: het zijn voorbeelden van zogeheten agentschappen, ofwel organisaties die onder een ministerie vallen, maar dan met een eigen budget, een eigen directie en enige vorm van autonomie. Zoals bij elke organisatie, gelden ook binnen agentschappen principaal-agentrelaties. In dit geval beslist het agentschap als principaal op basis van zijn budget welke opdrachten hij de agenten laat uitvoeren. Schinkel *et al.* modelleren hoe de omvang van het budget het type opdracht – zoals de complexiteit en de impact op de samenleving – binnen een agentschap beïnvloedt. Hoewel het voornaamste doel van een agentschap welvaartsvergroting is, hecht de principaal ook waarde aan het imago van het agentschap. De principaal investeert te veel in complexe opdrachten en te weinig in simpelere taken. Dit kan een reden zijn voor overheden om autonomie van agentschappen te verkleinen.

Schinkel, M.J., L. Tóth en J. Tuinstra (2015) Discretionary authority and prioritizing in government agencies. *ACLE Working paper*, 2014(06).

Vrachttreinen

Om de prestaties van het goederenvervoer te meten, hanteert men vaak de meeteenheid 'ladingtonkilometer'. Dit staat gelijk aan een ton kilogram vervoerd per kilometer. In 2014 vervoerden de Nederlandse vrachttreinen in totaal 5420 miljoen ladingtonkilometer. Dit

5420

miljoen ladingtonkilometer

betrof voor een kwart goederen met Nederland als bestemming; de rest van de goederen ging naar het buitenland, met Duitsland als belangrijkste bestemming

CBS (2015) *Spoorvervoer; goederenvervoer over Nederlands spoor, aan- en afvoer, landen*. CBS Statline, 27 mei.

Circulaire economie

Wanneer afval na een productieproces opnieuw gebruikt wordt, ontstaat er een zogeheten circulaire economie. Binnen een circulaire economie zijn voor productie minder grondstoffen nodig. Plantaardig afval, het bijproduct van landbouw, kan bijvoorbeeld een nieuw leven leiden als compost. Smits en Linderhof beschrijven op basis van verschillende casussen meerdere innovatieve voorbeelden in de landbouw om afval te hergebruiken. Zo bestaan er bedrijven – vaak aangespoord door wetgeving en subsidie – die koffiedik, eendenkroos of de warmte van de mestvergister gebruiken of verkopen aan een ander bedrijf. Hoewel deze activiteiten inderdaad een positief ecologisch effect hebben, waarschuwen de auteurs voor een perverse prikkel, namelijk tot meer afvalproductie.

Smits, M. en V. Linderhof (2015) *Circulaire economie in de landbouw*. *Lei Research Report*, 14(119).

Voor wat hoort wat

Corruptie wordt vaak gedefinieerd als misbruik van een machtspositie voor eigen gewin. Het is echter niet altijd even duidelijk wat het gewin precies is. Murray *et al.* wijzen op het fenomeen van 'voor wat hoort wat': je verleent een gunst zonder daarvoor direct iets terug te krijgen. Om dit fenomeen te onderzoeken zetten Murray *et al.* een laboratoriumexperiment op met verschillende rondes waarin steeds iemand (de gever) een geldsom geeft aan een van drie andere deelnemers (een ontvanger), die verschillen in mate van productiviteit. Hoe productiever de ontvanger, hoe meer de diverse deelnemers van de groep krijgen. In de volgende ronde is de ontvanger de gever, waarna de andere drie deelnemers een productiviteit krijgen toegewezen. Vaak blijken twee deelnemers elkaar rondomlang het geld toe te spelen, ten koste van de andere twee deelnemers. Dit impliceert volgens de auteurs dat preventie van inefficiënte groepsvorming corruptie kan helpen voorkomen.

Murray, C.K., P. Frijters en M. Vorster (2015) *Give and you shall receive: the emergence of welfare-reducing reciprocity*. *IZA Discussion Paper*, 9010.

Prijsvorming

Hoe beïnvloedt de manier van prijszetting de mate van collusie binnen een duopolie? Ter beantwoording van deze vraag ontwikkelde Dijkstra een model met ofwel een prijsleider die de prijs als eerste vaststelt, ofwel gelijktijdige bepaling van de prijzen. Op basis hiervan voerde Dijkstra een laboratoriumexperiment uit waarin steeds twee proefpersonen tegelijk of na elkaar de prijs kiezen. Bij een gelijktijdige bepaling van de prijzen kwam collusie het vaakst voor wanneer de marktaandeelen gelijk zijn. Wanneer de proefpersonen na elkaar kozen kwam collusie het vaakst voor wanneer degene die als tweede de prijs bepaalt het hoogste marktaandeel heeft.

Dijkstra, P.T. (2015) *Price leadership and unequal market sharing: collusion in experimental markets*. *SOM Research Report*, 15(005-EEF).

Durfkapitaal

Da Rin en Penas onderzochten de verschillen tussen bedrijven gefinancierd met en zonder durfkapitaal. Ze analyseerden ruim 10.000 innovatieve bedrijven uit Nederland waarvan een deel gefinancierd werd door durfkapitaal. Hieruit blijkt dat zulke bedrijven meer nadruk leggen op innovatie, ze investeren zelf meer in onderzoek en kopen eerder patenten op. De auteurs suggereren dat de strenge voorwaarden van durfkapitalisten de bedrijven onder druk zetten om snel te innoveren en daarmee resultaat te halen.

Da Rin, M. en M.F. Penas (2015) *Venture capital and innovation strategies*. *CentEr Discussion Paper*, 2015(028).

Investerings

De kredietcrisis van 2008 bracht het gemiddelde percentage van de investeringen in de OESO-landen, ofwel de verhouding van investeringen ten opzichte van het bbp, terug tot het laagste niveau sinds de Tweede Wereldoorlog. Het Centraal Planbureau bestudeerde de ontwikkelingen van de investeringen in de periode 1995–2013. Hieruit blijkt dat de terugval vooral toe te schrijven is aan de investeringen gerelateerd aan bedrijven en woningen, samen goed voor tachtig procent van het bbp. Hoewel de investeringen weer zullen groeien met de economie, zal het optimale niveau lager zijn dan voor de kredietcrisis. Verder blijkt dat investeringen in onderwijs en onderzoek goed waren voor een kwart van de groei van de arbeidsproductiviteit. Deze investeringen zouden daarom op lange termijn de economische groei significant kunnen verhogen.

CPB (2015) *Investment in the OECD: Pre- and post-crisis developments*. *CPB Communication*, 19 mei.

Onder druk

Mannen zijn competitiever dan vrouwen. Omdat competities vaak stressvolle activiteiten zijn, zou stressgevoeligheid van een persoon dit verschil wellicht helpen verklaren. Buser *et al.* bestuderen deze relatie aan de hand van twee laboratoriumexperimenten. In het eerste losten deelnemers in drie rondes rekensommen op bij vrije dan wel verplichte competitie. Uit het speeksel van deelnemers bleek dat er geen verschil is in stressgevoeligheid tussen mannen en vrouwen. Om stress van buitenaf na te bootsen moesten de deelnemers in het tweede experiment na de eerste ronde hun hand in een bak met ijswater onderdompelen. Wederom bleek dat vrouwen niet stressgevoeliger waren dan mannen. De auteurs concluderen daarom dat stressgevoeligheid niet de oorzaak is van het verschil in competitiviteit tussen mannen en vrouwen.

Buser, T., A. Dreber en J. Mollerstrom (2015) *Stress reactions cannot explain the gender gap in willingness to compete*. *Tinbergen Discussion Paper*, 2015(059).

Werkloosheid

In het eerste kwartaal van 2015 bedroeg het aantal werklozen 664.000. 78.000 hiervan hadden een hbo- dan wel wobachelordiploma. Er waren 69.000 werklozen met havo of vwo als hoogst genoten opleiding en 44.000 met een afgeronde master of promotietraject. De verschillen tussen

78.000
werkloze bachelors

enerzijds bachelors en anderzijds masters en doctors zijn relatief echter nagenoeg hetzelfde, met een werkloosheid rond de vier procent. Van degenen met maximaal een havo- of vwo-diploma was acht procent werkloos.

CBS(2015) *Arbeidsdeelname; onderwijsniveau*. *CBS Statline*, 22 mei.